

Projectnaam

Herstel kademuren Schin op Geul

Ons kenmerk

CA220023.004

Onderwerp

Plan van aanpak uitvoeringswijze

Behandeld door

Telefoon

+88 130 0600

Datum

3 februari 2025

E-mail

Bijlagen

Beschikking D2024-00001632

Memo WLD0C-646113938-1067

1 Doel van de memo

Voor u ligt het plan van aanpak voor de uitvoeringswijze van het project herstel kademuren in Schin op Geul. In dit hoofdstuk wordt de aanleiding tot het opstellen van dit plan van aanpak nader toegelicht.

1.1 Aanleiding

Naar aanleiding van het hoogwater in juli 2021 zijn er diverse significante schades aan de kademuren in Schin op Geul vastgesteld. Uit onderzoek is gebleken dat de huidige kademuren dan ook het einde van hun levensduur naderen en vervangen dienen te worden. Tussen juli 2021 en heden heeft een uitgebreide planvoorbereiding plaatsgevonden voor het herstellen van deze muren. Dit betreft enerzijds de technische voorbereiding van het ontwerp, en anderzijds uitvoering van conditionerende onderzoeken op het gebied van OO, archeologie en ecologie.

Tijdens de voorbereiding is gebleken dat het onderdeel ecologie een grote rol zal spelen voor de uitvoering(swijze) van het project. Het plangebied (de Geul) betreft een Natura-2000 gebied waarbinnen diverse flora- en faunasoorten een beschermde status hebben. Gezien de omvang van het project zal er ten minste één jaar rond gewerkt moeten worden om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Dit betekent dus ook binnen de kwetsbare perioden van beschermde flora en met name fauna. Bij uitvoering van het project dient maximale inspanning geleverd te worden om aantasting van deze soorten én het leefgebied van deze soorten te voorkomen.

Waterschap Limburg heeft eind 2023 een op basis van de natuurtoets en bijbehorend mitigatieplan een WNB ontheffing aangevraagd waarin op grove schaal de aanpak van de uitvoeringswijze is beschreven. Deze ontheffing is op 20-02-2024 verleend door de Provincie Limburg (zie bijlage 1 + 2). Op basis van de uitgangspunten uit de WNB ontheffing heeft er een verdiepingsslag plaatsgevonden met rolhouders uit diverse expertise hoeken

(ecologie, uitvoering, omgeving) om concrete invulling te geven aan de uitvoeringswijze. In dit plan van aanpak wordt deze werkwijze verder (in detail) toegelicht. Ook wordt toegelicht welke alternatieven zijn overwogen.

1.2 Doel

Waterschap Limburg streeft ernaar om een uitvoeringswijze vast te stellen die door alle betrokken/belanghebbende partijen gedragen wordt. In dit geval betreffen dit de Provincie Limburg als bevoegd gezag van het Natura-2000 gebied, de Visstandbeheerscommissie (VBC Geul en zijbeken) en Waterschap Limburg zelf. Dit plan van aanpak wordt dan ook afgestemd met bovengenoemde partijen.

2 Afweging alternatieven

Om de werkzaamheden binnen de kaders van de WNB uit te kunnen voeren en het verstoren of doden van (beschermde) soorten te voorkomen zijn de volgende werkmethoden onderzocht:

1. Afvissen Geul;
2. Aanbrengen verhoogde stortsteenbaan in Geul;
3. Aanbrengen platenbaan in Geul.

Optie 1: afvissen Geul

Bij deze werkwijze dient elke dag vóór aanvang van de werkzaamheden het Geultracé afgevisd te worden. Hierna is de afgeviste Geulbodem voor 24 uur vrijgegeven om te betreden met machines.

Voordelen:

- Zeer goede methode m.b.t. voorkomen van doden (beschermde) soorten;
- Geen belemmering in doorstroom;

Nadelen:

- Methode is praktisch niet uitvoerbaar. De rijbaan door de Geul is enkele honderden meters lang. Dit is niet op één dag af te vissen;
- Afvissen in kwetsbare periode niet toegestaan. Werk dient in fases over meerdere jaren uitgevoerd te worden. Op basis van de technische staat van de kademuren, overlast voor omgeving als kosten niet wenselijk;
- Dagelijks afvissen zeer kostbaar. Geschatte kosten ca. €750.000.

Optie 2: aanbrengen verhoogde stortsteenbaan in Geul

Bij deze werkwijze wordt er in de Geul, na eenmalig afvissen van de beekbodem, een verhoogde rijbaan van stortsteen aangebracht tot 40cm boven de basisafvoer. De breedte van deze rijbaan bedraagt ca. 4m. Deze baan zorgt tevens voor een scheiding tussen het watervoerende deel van de Geul en het werkvak. Hierdoor hoeft het werkvak alleen na een verhoogde waterstand afgevisd te worden. Materialen worden met een graafmachine vanaf de rijbaan binnen het werkvak gebracht.

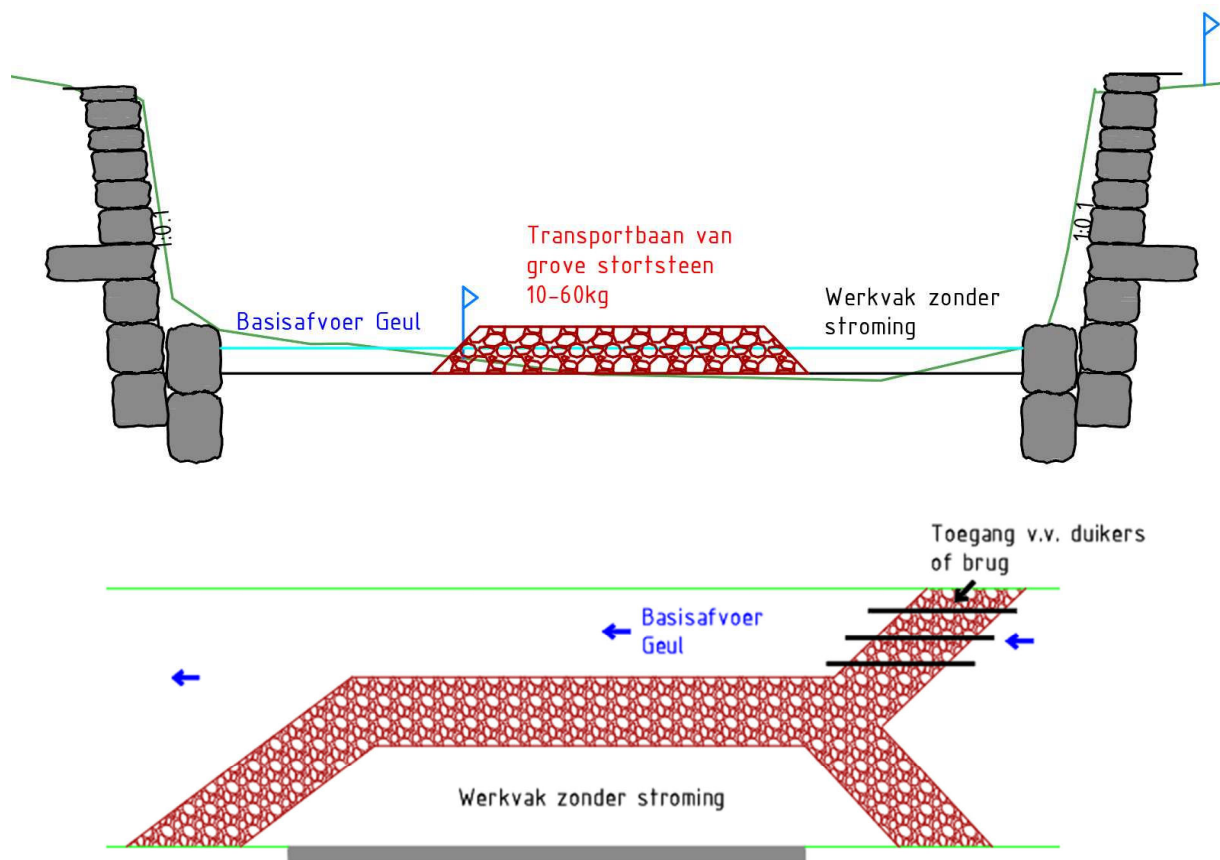
Voordelen:

- Machines hoeven niet door de beekbodem te rijden. Hierdoor goede scheiding tussen leefgebied (beschermde) soorten en materieel;
- Geul hoeft niet dagelijks afgevisd te worden (landelijk maar beperkte capaciteit om te vissen);

- Stortstenen kunnen deels hergebruikt worden als fundering van stapelmuren, hierdoor beperkt aanvullende kosten voor ecologische maatregelen, geschatte kosten voor aanvullende handelingen ca. €100.000.

Nadelen:

- Belemmering van doorstroom bij hoogwater. Dit levert een (significant) verhoogd risico op wateroverlast in de omgeving;
- Maar ca. 3m beschikbaar voor afvoeren van basisafvoer. Dit zorgt voor verhoogde stroomsnelheden wat nadelig is voor de leefomstandigheden en migratie van (beschermde) soorten;
- De stortstenen hebben, in tegenstelling tot de grinderige beekbodem, geen hoog potentieel als leefgebied voor de beschermde soorten. Er kan echter niet helemaal uitgesloten worden dat de holle ruimtes tussen de stortstenen volledig vrij blijven van beschermde soorten.

Afbeelding 1: principe transportbaan met stortsteen

Optie 3: aanbrengen platenbaan in Geul

Bij deze werkwijze wordt er in de Geul, na eenmalig afvissen van de beekbodem, een rijbaan van (stalen) rijplaten aangebracht. De breedte van deze rijbaan bedraagt ca. 3,5m. Deze rijbaan komt in het stromend gedeelte van de Geul te liggen. Om de stapelstenen muren te kunnen vervangen wordt langs de muur een fysieke afscheiding geplaatst om het watervoerende deel van de Geul te scheiden van het werkvak. Hierdoor hoeft het werkvak alleen na een verhoogde waterstand afgevist te worden. Materialen worden met een kraan vanaf de rijbaan binnen het werkvak gebracht

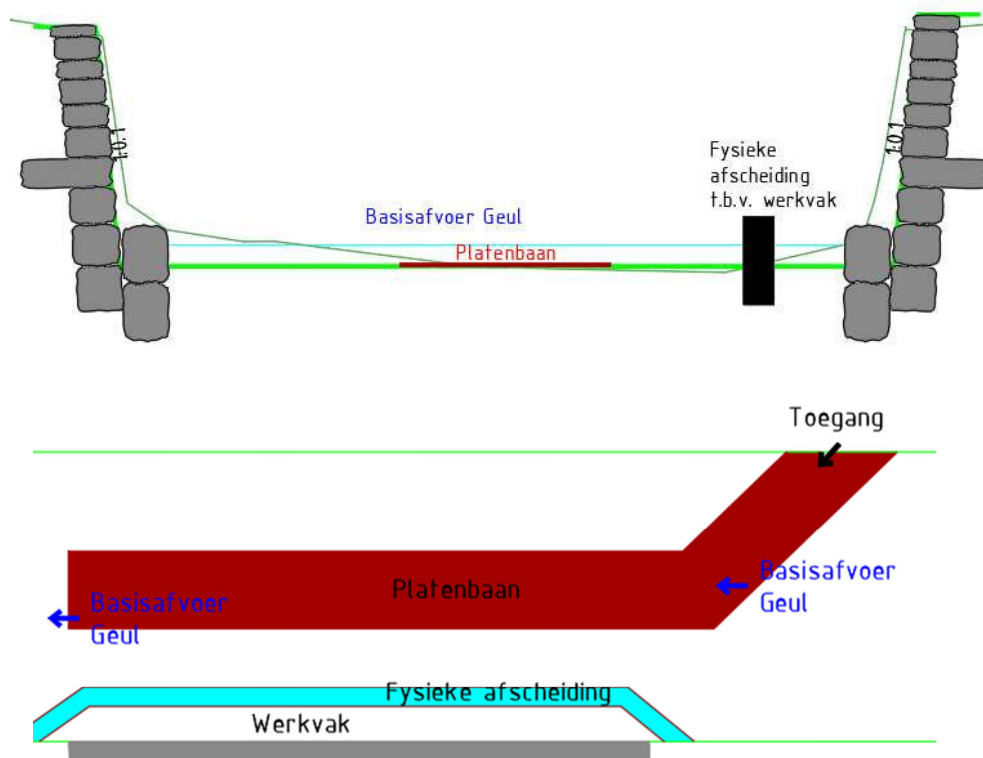
Voordelen:

- Beperkte afname van afvoercapaciteit Geul;
- Geul hoeft niet dagelijks afgevist te worden (landelijk maar beperkte capaciteit om te vissen);

- Rijplaten bieden ook goede basis voor het veilig kunnen rijden in de Geul met machines. Geschatte kosten aanbrengen rijplaten en fysieke afscheiding ca. €350.000.

Nadelen:

- De rijplaten zorgen ervoor dat de beschermde soorten binnen het projectgebied geen goede toegang meer hebben tot de beekbodem onder de rijbaan. Tevens bieden de platen bescherming tegen insporing van machines in het grind. Er kan niet volledig worden uitgesloten dat er aan de zijkanten zeer plaatselijk één van de beschermde soorten onder de platenbaan terecht kan komen.
- De rijplaten dienen goed verankerd te worden om te voorkomen dat deze bij hoge stroomsnelheden verschuiven.

Afbeelding 2: principe transportbaan met platenbaan

Keuze:

Op basis van bovenstaande afweging is de keuze gemaakt voor het toepassen van variant 3: aanbrengen van een platenbaan. De voornaamste redenen hiervoor zijn dat variant 1 (afvissen) praktisch niet uitvoerbaar is en variant 2 hydrologisch een te groot risico vormt voor de omgeving (overstroming/wateroverlast bij hoge afvoeren). Variant 3 biedt dan ook de optimale balans tussen ecologie, hydrologie en uitvoerbaarheid. In de volgende hoofdstukken volgt de verdere toelichting/uitwerking van deze variant.

3 Randvoorwaarden

Vanuit de WNB ontheffing is ontheffing verleend voor de volgende verboden handelingen:

- Het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van de grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*) en ijsvogel (*Alcedo atthis*) of hun nesten wegnemen, artikel 3.1, tweede lid, Wnb;

- Het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en bever (*Castor fiber*), artikel 3.5, tweede lid, Wnb;
- het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en bever (*Castor fiber*), artikel 3.5, vierde lid, Wnb;
- Het opzettelijk vangen van de hazelworm (*Anguis fragilis*), artikel 3.10, eerste lid onder a, Wnb;
- Het opzettelijk doden of vangen van de beekdonderpad (*Cottus rhenanus*), beekprik (*Lampetra planeri*), elrits (*Phoxinus phoxinus*) en bosbeekjuffer (*Calopteryx virgo*), artikel 3.10, eerste lid onder a, Wnb;
- Het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de beekdonderpad (*Cottus rhenanus*), beekprik (*Lampetra planeri*), elrits (*Phoxinus phoxinus*), bosbeekjuffer (*Calopteryx virgo*) en hazelworm (*Anguis fragilis*), artikel 3.10, eerste lid onder b, Wnb;
- Het opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen van blaasvaren (*Cystopteris fragilis*) in hun natuurlijke verspreidingsgebied, artikel 3.10, eerste lid onder c, Wnb;

Hieraan zijn (samengevat) de volgende voorwaarden verbonden:

- Uitvoering in periode oktober 2024 – december 2026;
- Kwetsbare-/voortplantingsperioden fauna:
 - Vissen: februari t/m juni;
 - Bosbeekjuffer: mei t/m september;
 - Bever: mei t/m augustus.
- Negatieve effecten voorkomen door:
 - Oeverholen bever ontmoedigen;
 - Niet 's nachts werken (geen bouwplaatsverlichting);
 - Verplanten waterplanten t.b.v. bosbeekjuffer;
 - Plaatsen van 4 nestkasten voor grote gele kwikstaart;
 - Plaatsen van 2 nestkasten voor ijsvogel;
 - Aanbrengen tijdelijke en permanente voorzieningen voor gewone dwergvleermuis;
 - Er dient altijd stromend water aanwezig te blijven binnen plangebied;
 - Werken buiten kwetsbare perioden, tenzij voorafgaand aan deze periode het gebied vrijgegeven en aansluitend ongeschikt gemaakt / verstoord is voor de betreffende soorten én werkzaamheden doorlopend uitgevoerd worden;
 - Hazelwormen worden voortijdig afgevangen;
 - De beekdonderpad, beekprik en elrits worden afgevangen bij een drooglegging van de beek of betreding van de beek en bedding met zwaar materiaal voor het egaliseren van de beekloop en de plaatsing van de fysieke scheiding en rijplaten. Dit dient dagelijks herhaald te worden bij meerdaagse activiteiten óf er moet een fysieke scheiding geplaatst worden waardoor vissen het gebied, na afvangen, niet meer kunnen benutten als vast onderdeel van het leefgebied;
 - Niet afvangen bij watertemperaturen rond of onder het vriespunt of als deze hoog zijn;
 - Graafwerkzaamheden aan watergangen dienen in één richting te worden uitgevoerd;
 - De werkzaamheden moeten worden uitgevoerd in afstemming met een ecologisch deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend;

- Werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden volgens voorgeschreven methode uit de aanvraag (bijlage 1);
- Bomenkap mogelijk in periode augustus – februari.

Aandachtspunten:

- Nabij het plangebied worden jaarlijks salmoniden uitgezet in de Geul. Om te voorkomen dat er uitgezette dieren/eieren in het werkterrein terecht komen dient in samenwerking met VBC Geul en zijbeken voor het jaartal 2025 en 2026 een nieuwe locatie vastgesteld te worden op voldoende afstand van het werkgebied;
- Winterrustperiode beekprik en beekdonderpad n.v.t. (met in achtneming van mitigerende maatregelen). Voor toelichting, zie memo WLDOC-646113938-1067.

4 Inpassing randvoorwaarden uitvoering

Om de werkzaamheden aan de kademuren in Schin op Geul uit te kunnen voeren binnen de kaders van de WNB ontheffing heeft Waterschap Limburg in samenwerking met adviesbureau Geonius de volgende werkwijze vastgesteld:

Stap 1: ontmoedigen ongeschikt maken en verplaatsen (juli 2024 – juli 2025):

De werkzaamheden starten met het uitvoeren van de mitigerende maatregelen uit het mitigatieplan (zie hoofdstuk 5 in bijlage 1). Onderstaand een overzicht van de belangrijkste maatregelen:

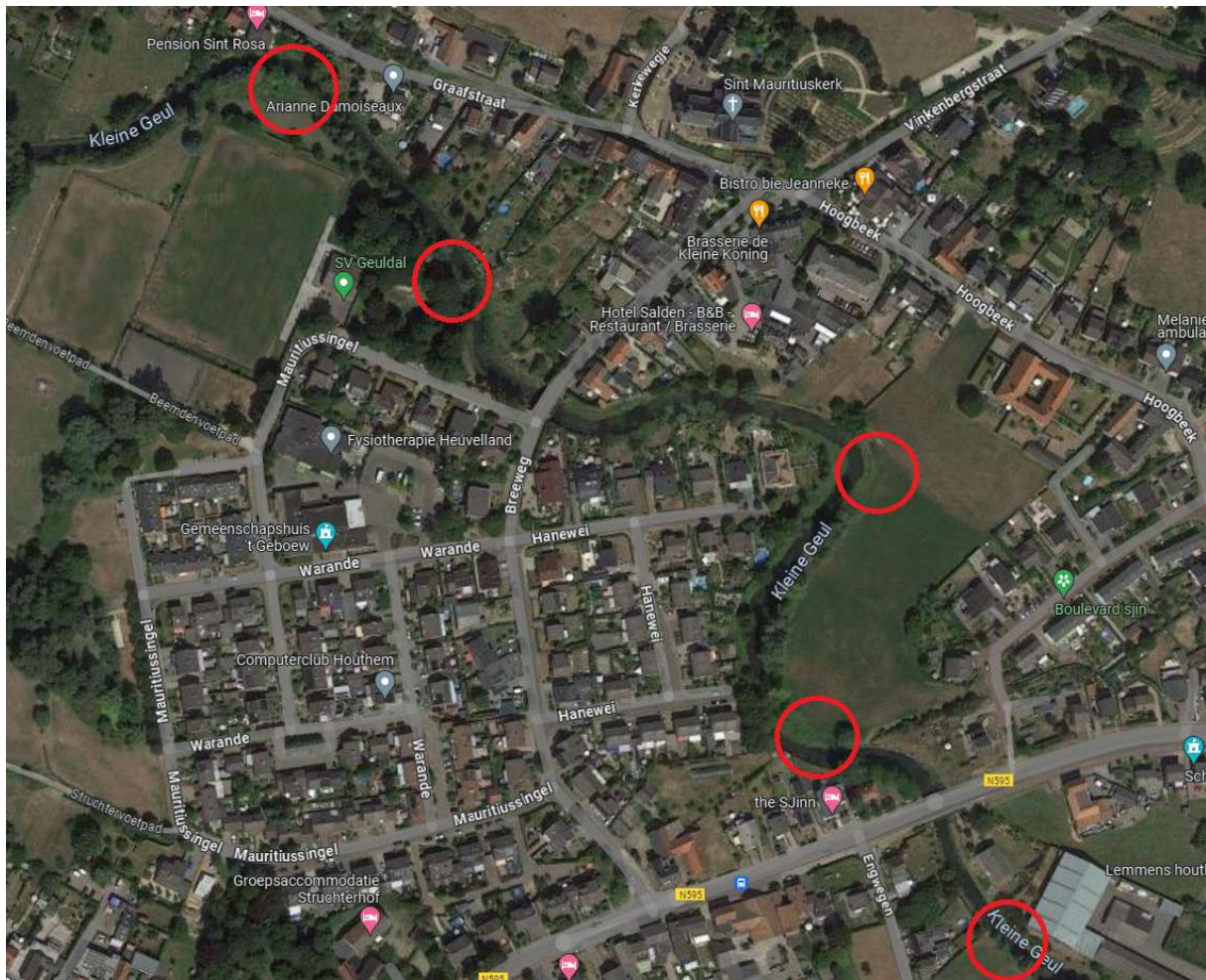
- De beverholen worden opgespoord en ontmoedigd indien nodig wanneer de oeverholen zich binnen 50 meter van de fysieke werkzaamheden bevinden (september 2024 – april 2025);
- De nestkasten voor de grote gele kwikstaart worden opgehangen. Voor ijsvogels worden afhankelijk van mogelijkheden in het ontwerp maatregelen toegepast en stijlwand danwel in de oever ingebouwde nestkasten voorzien. Zodanig dat deze in seizoen 2025 en 2026 beschikbaar zijn;
- Afschermen en wegvangen reptielen;
- Plaatsen vleermuis kasten en ontmoediging vastgestelde vleermuisverblijfplaats (november 2024 – juli 2025);
- Inspectie intekenen en bepalen te verplaatsen en her in te passen beschermde danwel rode lijst kritische plantensoorten;
- Intekenen en planning verplaatsen waterplanten t.b.v. bosbeekjuffer;
- Beoordelen en uitvoeren van ongeschikt maken kademuren voor vestiging broedvogels in broedseizoen 2025/2026 (indien hier binnen broedseizoen gewerkt gaat worden).

De exacte inpassing van bovenstaande maatregelen wordt nader uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol (EWP).

Stap 2: Voorbereidende werkzaamheden deel 1 (augustus 2025 - oktober 2025):

In de periode augustus 2025 – oktober 2025 vinden voorbereidende werkzaamheden plaats. Enerzijds betreffen dit werkzaamheden om het werkgebied toegankelijk te maken voor machines en anderzijds betreffen dit werkzaamheden om het werkterrein zodanig in te richten dat ook binnen de kwetsbare periodes de werkzaamheden voortgezet kunnen worden.

- Op aantal locaties binnen het plangebied worden inritten gerealiseerd t.b.v. toegang tot het werkterrein in de Geul. Deze locaties worden in overleg tussen de aannemer en de begeleidend ecooloog op dat moment ter plaatse vastgesteld. Grofweg betreft dit de volgende locaties:

Afbeelding 3: locaties inritten

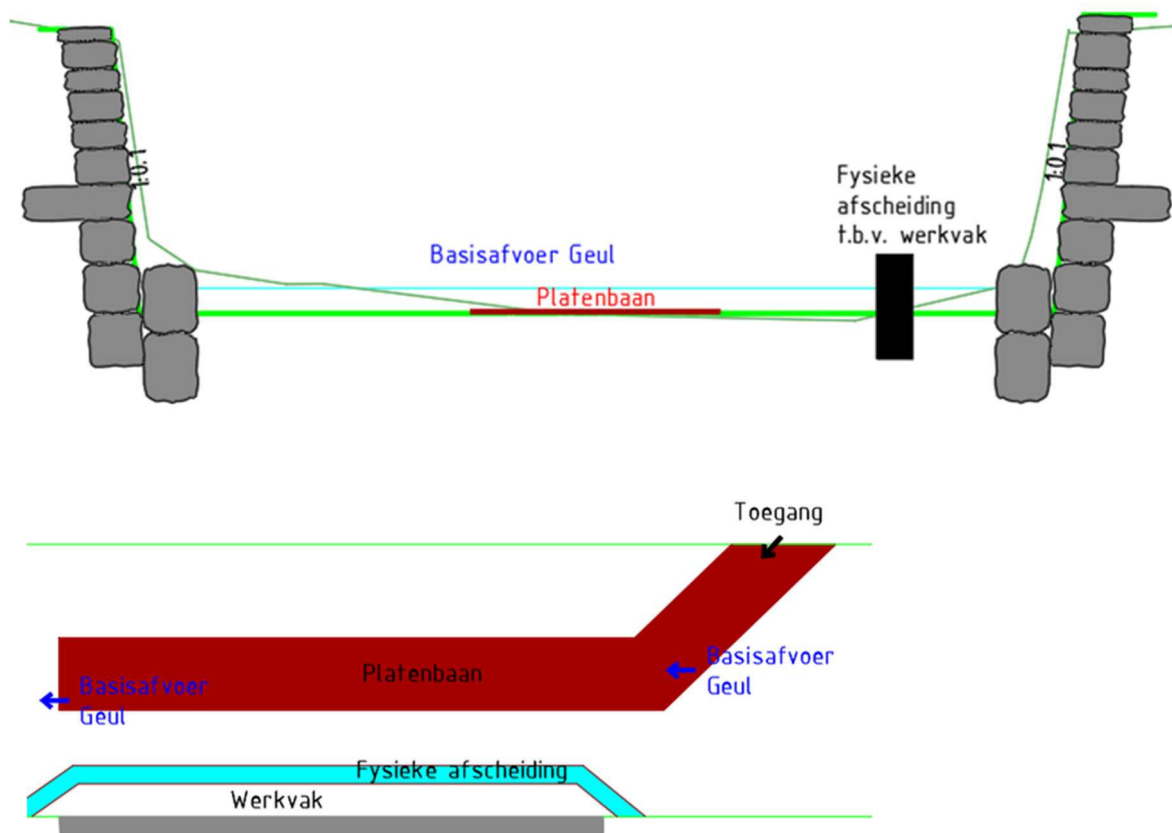
- Indien ecologisch mogelijk worden in deze periode de te kappen bomen gekapt;
- Voorafgaand aan activiteiten waarbij met machines door de Geulbodem wordt gereden of grondroeringen in de Geulbodem plaatsvinden wordt het werkvak afgevisd;
- De Geulbodem wordt in deze periode zodanig uitgevlakt dat transport mogelijk is. Dit betekent dat kuilen in de beekbodem worden opgevuld en grindbanken worden afgegraven. Overtollig materiaal wordt afgevoerd, waarbij er ten allen tijde gezorgd dient te worden dat er een goede afwisseling tussen zand, leem en grind op de bodem aanwezig blijft. De ecooloog zal dit beoordelen tijdens het werk;
- Vrijkomend slib en waterplanten worden éérst op de kant gedeponeerd en mogen pas afgevoerd worden na vrijgave door ecooloog;
- Er dient ten minste 25% van het bodemmateriaal en waterplanten aanwezig te blijven binnen het Geulprofiel;
- Aandachtspunt is de aanwezigheid van holle ruimtes of het uitspoelen van materiaal onder de toekomstige platenbaan. In combinatie met een onvoldoende stabiele ondergrond kan dit zorgen dat de platenbaan bij transport gaat bewegen waardoor verstoring en/of doden van kwetsbare soorten optreedt. Om deze effecten zo goed mogelijk te voorkomen dient onder de platenbaan het grinderig materiaal uit de beekbodem verwerkt te worden. Indien de ondergrond alsnog onvoldoende stabiel is of als er te weinig grinderig materiaal aanwezig is in de beekbodem wordt deze verstevigd met grovere stortstenen, opgevuld met fijn materiaal.

De exacte inpassing van bovenstaande maatregelen wordt nader uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol (EWP).

Afbeelding 4: geschikt materiaal voor verwerking onder platenbaan

- Er wordt een transportbaan van rijplaten aangelegd in de Geul. Deze transportbaan heeft een breedte van 3,5m. Langs de kademuur waaraan in deze periode gewerkt gaat worden wordt een werkvak gecreëerd. Dit werkvak wordt gerealiseerd door het aanbrengen van een fysieke scheiding tussen het stromend deel van de Geul en het werkvak. De afstand tussen de nieuwe kademuur en deze afscheiding bedraagt ca. 2m. De materialisatie van deze afscheiding is ter keuze aannemer, in overleg met de begeleidend ecooloog. Dit is o.a. afhankelijk van de beschikbare ruimte op de locatie. Gedacht kan worden aan het verticaal inbrengen van rijplaten, plaatsen van betonblokken of het aanbrengen van een strook stortstenen tegen de bestaande kademuur.

Afbeelding 5: principe transportbaan en werkvak

Stap 3: Uitvoering vervangen kademuren deel 1 (september 2025 – januari 2026):

- Per dag worden ca. 5-10m stapelmuur vervangen;
- Verplaatsen van materialen vanaf de plantenbaan naar het werkvak vindt plaats met een graafmachine. Er worden geen materialen op de (onbeschermde) Geulbodem gestort;
- Bij verhoogde waterstanden kan er water het werkvak intreden. Indien dit optreedt wordt dit werkvak z.s.m. en in ieder geval voorafgaand aan het hervatten van de werkzaamheden afgevist.
- De platenbaan wordt wekelijks gecontroleerd op ophoping van sediment/grind en waar nodig wordt dit verwijderd;
- Na afronding van de werkzaamheden worden verdichtingen van de beekbodem losgewoeld.

Stap 4: Voorbereidende werkzaamheden deel 2 (januari 2026):

In januari 2026 vinden voorbereidende werkzaamheden plaats. Dit werkzaamheden om het werkterrein zodanig in te richten dat ook binnen de kwetsbare periodes in 2026 de werkzaamheden voortgezet kunnen worden.

- Indien nog niet alle inritten tijdens stap 2 gerealiseerd zijn worden in deze stap de resterende inritten gerealiseerd;
- Indien niet gekapt in de vorige kapronde worden de resterende bomen gekapt;
- De Geulbodem van de resterende werkvakken wordt in deze periode zodanig uitgevlakt dat transport mogelijk is. Overtollig materiaal zal worden afgevoerd, waarbij er te allen tijde gezorgd dient te

worden dat er overal een goede laag substraat op de bodem aanwezig blijft. De ecooloog zal dit beoordelen tijdens het werk;

- Vrijkomend slib en waterplanten worden éérst op de kant gedeponneerd en mogen pas afgevoerd worden na vrijgave door ecooloog;
- Er dient ten minste 25% van het bodemmateriaal en waterplanten aanwezig te blijven binnen het Geulprofiel;
- Aandachtspunt is de aanwezigheid van holle ruimtes of het uitspoelen van materiaal onder de toekomstige platenbaan. In combinatie met een onvoldoende stabiele ondergrond kan dit zorgen dat de platenbaan bij transport gaat bewegen waardoor verstoring en/of doden van kwetsbare soorten optreedt. Om deze effecten zo goed mogelijk te voorkomen dient onder de platenbaan het grinderig materiaal uit de beekbodem verwerkt te worden. Indien de ondergrond alsnog onvoldoende stabiel is of als er te weinig grinderig materiaal aanwezig is in de beekbodem wordt deze verstevigd met grovere stortstenen, opgevuld met fijn materiaal.
- Binnen de resterende werkvakken waar aan de stapelmuren gewerkt gaat worden wordt er een transportbaan van rijplaten aangelegd in de Geul. Deze transportbaan heeft een breedte van 3,5m. Langs de kademuur waaraan in deze periode gewerkt gaat worden wordt een werkvak gecreëerd. Dit werkvak wordt gerealiseerd door het aanbrengen van een fysieke scheiding tussen het stromend deel van de Geul en het werkvak. De afstand tussen de nieuwe kademuur en deze afscheiding bedraagt ca. 2m. De materialisatie van deze afscheiding is ter keuze aannemer, in overleg met de begeleidend ecooloog. Dit is o.a. afhankelijk van de beschikbare ruimte op de locatie. Gedacht kan worden aan het verticaal inbrengen van rijplaten, plaatsen van betonblokken of het aanbrengen van een strook stortstenen tegen de bestaande kademuur.

Stap 5: Uitvoering vervangen kademuren deel 2 (februari 2026 – juni 2026):

- Per dag worden ca. 5-10m stapelmuur vervangen;
- Verplaatsen van materialen vanaf de plantenbaan naar het werkvak vindt plaats met een graafmachine. Er worden geen materialen op de (onbeschermde) Geulbodem gestort;
- Bij verhoogde waterstanden kan er water het werkvak intreden. Indien dit optreedt wordt dit werkvak z.s.m. en in ieder geval voorafgaand aan het hervatten van de werkzaamheden afgevisd (óók binnen de kwetsbare periode);
- Er worden geen nieuwe rijbanen of werkvakken gerealiseerd binnen de kwetsbare periode van de bosbeekjuffer en vissen.
- De platenbaan wordt wekelijks gecontroleerd op ophoping van sediment/grind en waar nodig wordt dit verwijderd.
- Na afronding van de werkzaamheden worden verdichtingen van de beekbodem losgewoeld.

OPTIONEEL Stap 6: Uitloop werkzaamheden (juli 2026 – december 2026):

Omdat de werkbare dagen binnen de Geul door de wisselende waterstanden op voorhand niet exact te bepalen zijn bestaat de mogelijkheid dat de werkzaamheden gaan uitlopen in tijd. Indien dit het geval is worden de maatregelen/werkzaamheden in de periode juli 2026 – december 2026 uitgevoerd volgens de stap 3.

Memo

aan -
afschrift aan -
van -
datum 30 januari 2025
onderwerp Herstel stapelmuren Schin op Geul P999002/ Winter activiteit beekdonderpad.
zaaknr. 2024-Z1965
documentnr. WLDOC-646113938-1067

Is het uitvoeren van werkzaamheden in de Geul gedurende de winterperiode mogelijk in relatie tot het voorkomen van de beschermde beekdonderpad, beekprik?

Inleiding

Na het hoogwater van 2021 binnen het stroomgebied van de Geul zijn ter plaatse van Schin op Geul stapelmuren in de Geuloever beschadigd en is door sedimentafzettingen de afvoercapaciteit onacceptabel afgenomen. De waterveiligheid kan niet meer worden gegarandeerd. Waterschap Limburg heeft dan ook het voornemen om herstelwerkzaamheden uit te voeren in de Geul te Schin op Geul.

Om de herstelwerkzaamheden uit te kunnen voeren, dient met machines vanuit de Geul gewerkt te worden. Hierbij bestaat de kans dat met name benthische vissoorten als beekdonderpad en beekprik gedood kunnen worden. Dit betekent overtreding van artikel 11.54 van het Besluit activiteiten leefomgeving waarin gesteld wordt dat het verboden is om beschermde vissoorten te doden. Bovendien wordt gehandeld in strijd met de instandhoudingsdoelen van beide voor het Natura 2000-gebied Geuldal aangewezen habitatrichtlijnsoorten. De werkzaamheden kunnen echter toch uitgevoerd worden wanneer bij het bevoegd gezag een vergunning wordt aangevraagd waarin ter bescherming van de beekdonderpad en beekprik diverse mitigerende maatregelen zijn opgenomen. Standaard mitigerende maatregelen zijn het vóór aanvang van de werkzaamheden wegvangen van vissen én het niet werken in de kwetsbare periode. Door het bevoegd gezag worden de voortplantingsperiode in het voorjaar én de winterrustperiode in het najaar/winter aangehouden als kwetsbare periode voor beekdonderpad en beekprik.

Wanneer alleen buiten de genoemde kwetsbare perioden gewerkt mag worden, betekent dit dat de herstelwerkzaamheden in de zomermaanden uitgevoerd dienen te worden. Wanneer hier de bouwvakvakantie vanaf wordt getrokken resteert een hele kleine tijdsspanne waarbinnen het werk uitgevoerd moet worden. De vraag is nu of het terecht is dat voor beschermde soorten als de beekdonderpad en de beekprik de winter als een kwetsbare periode wordt gezien. Wanneer dit niet zo is en dus wél in de winter gewerkt kan worden (met in achtneming van onder andere een mitigerende maatregel als wegvangen), zou dit de aannemer veel meer lucht geven om de werkzaamheden uit te voeren. In voorliggende notitie wordt onderbouwd waarom het waterschap van mening is dat met betrekking tot beekdonderpad en beekprik de winter geen kwetsbare periode is.

Winterrust bij vissen

Van diverse vissoorten is bekend dat zij bij dalende watertemperaturen, vaak gecombineerd met ijsvorming, op bepaalde plekken in het watersysteem bij elkaar komen om de winterperiode te overbruggen. Het betreft vaak diepere plekken waar ze in soms enorme scholen naast elkaar liggen (winteraggregatie) (Nature Today/RAVON, 2010). Vaak is de stofwisseling gereduceerd. Met spreekt wel van een winterrust. Bekend voorbeeld zijn de scholen barbeel, kopvoorn en sneep in de stroomkuilen onder bruggen in de Semois. Van blankvoorn en snoek is bekend dat zij in de winter diepere plekken als jachthavens opzoeken om te overwinteren. Door de meer of minder verlaagde stofwisseling, met name afhankelijk van de watertemperatuur, zijn deze vissoorten in de winterperiode kwetsbaarder.

Bij kleine beekvissen als beekdonderpad en beekprik, maar ook elrits en biermpje is van een winterrustperiode geen sprake. Zij hebben geen sterk verlaagde stofwisseling en zijn jaarrond actief om te foerageren. Beekpriklarven filteren jaarrond voedselpartikels uit het voorbij stromende water. Malmqvist en Brönmark (1981) geven aan dat beekpriklarven het meest efficiënt filteren bij watertemperaturen rond de tien graden celsius of lager. In de Geul, met 's winters een gemiddelde watertemperatuur tussen de acht en elf graden celsius (data Waterschap Limburg over de periode 2010-2024), zijn de temperaturomstandigheden voor filterende prikclarven derhalve optimaal. Ovidio et al. (2009) geven aan dat de dagelijkse verplaatsingen ten behoeve van het foerageren door beekdonderpad ook 's winters uitgevoerd worden.

De verspreiding van genoemde soorten in de winter is vergelijkbaar met de verspreiding in het voorjaar/zomer. Van geconcentreerd voorkomen op bepaalde plekken in een beeksysteem gedurende de winter, met een verlaagd metabolisme, is geen sprake.

Vanwege de jaarrond uniforme verspreiding over een beeksysteem hanteert het Netwerk Groene Bureau's in haar "soortinventarisatieprotocol beekdonderpad" als inventarisatieperiode het hele jaar en geven zelfs aan om bij voorkeur 's winters te inventariseren.

Concluderend kan gesteld worden dat beekdonderpad en beekprik, maar ook biermpje en elrits 's winter niet kwetsbaarder zijn dan in het voorjaar en de zomer.

Gedragscode waterbeheerders

Zowel in de gedragscode soortenbescherming van de Waterschappen als die van Rijkswaterstaat wordt de winter als kwetsbare periode voor vissen niet expliciet benoemd. Wél wordt aangegeven dat werkzaamheden niet uitgevoerd mogen worden bij watertemperaturen onder de vijf en boven de twintig graden. Voor de Geul, met 's winters een gemiddelde watertemperatuur tussen de acht en elf graden (data Waterschap Limburg over de periode 2010-2024), is er derhalve geen probleem.

Algemeen geldende mitigerende maatregelen

Wanneer gedurende de winterperiode de werkzaamheden in de Geul uitgevoerd worden, dienen de volgende mitigerende maatregelen in acht te worden genomen:

- 5) Werken buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van beekdonderpad (en andere beekvissen), dat wil zeggen werken buiten de periode februari-maart.
Dit betekent dat de winterwerkzaamheden vóór februari afgerond dienen te zijn óf de verstoring reeds gestart moet zijn (lees: de locaties waar gewerkt wordt binnen de kwetsbare voortplantingsperiode ongeschikt gemaakt zijn als potentiële verblijfplaats). Er mogen géén nieuwe werkvakken aangelegd worden binnen de kwetsbare periode.

- 5) Vóór aanvang van de werkzaamheden de vissen elektrisch wegvangen. Elektrisch omdat met deze methode de dieren zeer efficiënt weggevangen kunnen worden waarbij de goede gezondheid van de dieren gegarandeerd kan worden. Dieren verplaatsen binnen de Geul op 250 m van de werkzaamheden. De 250 m is ingegeven door de home range van beekdonderpad.
- 5) Dieren niet wegvangen bij een watertemperatuur onder de vijf graden.
- 5) Dieren niet wegvangen bij een luchttemperatuur onder de twee graden.
- 5) Werkzaamheden uitvoeren onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog. De ecooloog is met name van belang om het op de juiste wijze uitvoeren van de mitigerende maatregelen te bewaken en in twijfelgevallen (bv luchttemperatuur is twee graden) te bepalen of een bepaalde mitigerende maatregel (bv wegvangen) mogelijk is.

Mitigerende maatregelen die specifiek gelden voor het werk te Schin op Geul, zoals bijvoorbeeld de werkwijze die de aannemer dient toe te passen ten behoeve van de bescherming van vissen, wordt in voorliggende notitie buiten beschouwing gelaten.

Conclusie

De mening van het waterschap is dat met betrekking tot de beekdonderpad en beekprik in de winterperiode gewerkt kan worden mét in achtneming van de mitigerende maatregelen.

Gehanteerde bronnen:

- Malmqvist & Brönmark, 1981. Filter feeding in larval Lampetra planeri: effects of size, temperature and particle concentration. Nordic Society Oikos.
- Crombaghs et al., 2000. Vissen in Limburgse beken.
- Ministerie van LNV, directie Kennis, 2008. Profiel Habitatsoorten: beekdonderpad.
- Ministerie van LNV, directie Kennis, 2008. Profiel Habitatsoorten: beekprik.
- Ovidio, M. et al., 2009. Movement behaviour of the small benthic sculpin Cottus rhenanus as revealed by radio-telemetry and pit-tagging.
- Nature Today/RAVON, 2010. Vissen wapenen zich tegen de winterkou.

Waterschap Limburg
T.a.v. de heer/mevrouw
Postbus 2207
6040 CC ROERMOND

Ons Kenmerk D2024-00001632
Zaaknummer Z2024-00000060
Bijlage(n) -

Maastricht 20 februari 2024
Verzonden 20 februari 2024

Besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg

Gedeputeerde Staten van Limburg hebben een aanvraag voor een ontheffing soorten Wet natuurbescherming ontvangen van:

Naam aanvrager: Waterschap Limburg

Ontvangen op: 22 december 2023
Aangevuld op: 1 februari 2024

Locatie activiteit(en): de loop van de Geul vanaf Engwegen 1a tot de voetbalvelden van SV Geuldal, zie figuur 1

Betreft: herstellen van de kademuren van de Geul in Schin op Geul
Zaaknummer: Z2024-00000060

Onderdelen van deze ontheffing soorten Wet natuurbescherming:

1. Besluit
2. Procedure
3. Bezwaar
4. Inwerkingtreding
5. Voorschriften
6. Overwegingen

1 Besluit

Gedeputeerde Staten van Limburg besluiten, gelet op het bepaalde in de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wet natuurbescherming (Wnb), en gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in deze ontheffing:

1. aan aanvrager ontheffing te verlenen;

2. dat ontheffing wordt verleend voor het herstellen van de kademuren van de Geul in Schin op Geul;
3. dat ontheffing wordt verleend van de volgende verboden handelingen:
 - het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van de grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*) en ijsvogel (*Alcedo atthis*) of hun nesten wegnemen, artikel 3.1, tweede lid, Wnb;
 - het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en bever (*Castor fiber*), artikel 3.5, tweede lid, Wnb;
 - het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en bever (*Castor fiber*), artikel 3.5, vierde lid, Wnb;
 - Het opzettelijk vangen van de hazelworm (*Anguis fragilis*), artikel 3.10, eerste lid onder a, Wnb;
 - Het opzettelijk doden of vangen van de beekdonderpad (*Cottus rhenanus*), beekprik (*Lampetra planeri*), elrits (*Phoxinus phoxinus*) en bosbeekjuffer (*Calopteryx virgo*), artikel 3.10, eerste lid onder a, Wnb;
 - het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de beekdonderpad (*Cottus rhenanus*), beekprik (*Lampetra planeri*), elrits (*Phoxinus phoxinus*), bosbeekjuffer (*Calopteryx virgo*) en hazelworm (*Anguis fragilis*), artikel 3.10, eerste lid onder b, Wnb;
 - Het opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van blaasvaren (*Cystopteris fragilis*) in hun natuurlijke verspreidingsgebied, artikel 3.10, eerste lid onder c, Wnb;
4. dat aan deze ontheffing de in hoofdstuk 5 vermelde voorschriften verbonden zijn;
5. dat de onder 2 genoemde activiteiten en de onder 3 genoemde verboden handelingen op grond van de ontheffing zijn toegestaan vanaf 1 september 2024 t/m 31 december 2026;
6. dat dit besluit geldig is totdat aan alle verplichtingen inzake het treffen van compenserende maatregelen voortvloeiende uit deze ontheffing is voldaan;
7. dat de aanvraag en de bijbehorende stukken ontvangen op 22 december 2023, aangevuld op 1 februari 2024 (zoals vermeld in onderdeel 2 Procedure van dit besluit), deel uitmaken van deze ontheffing, behoudens en voor zover daarvan bij dit besluit niet wordt afgeweken.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

cluster Vergunningen, Toezicht en Handhaving
teammanager Vergunningen

2 Procedure

Op 22 december 2023, aangevuld op 1 februari 2024, heeft Geonius namens aanvrager een ontheffing soorten Wet natuurbescherming aangevraagd voor het herstellen van de kademuren van de

Geul in Schin op Geul. Deze aanvraag is geregistreerd onder zaaknummer Z2024-00000060 en bestaat uit de volgende stukken:

- Aanvraagformulier ontheffing soorten Wet natuurbescherming d.d. 21 december 2023;
- 'Natuurtoets en mitigatieplan. Kademuren te Schin op Geul', Geonius, EA220008.007.R02.V1.0, 21 december 2023;
- 'Quickscan Wet natuurbescherming. Kademuurherstel te Schin op Geul', Geonius, EA220008.007.R01.V1.0, 20 januari 2023.

Voorbereidingsprocedure

Dit besluit is met de reguliere procedure voorbereid zoals beschreven in titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Overgangsrecht

Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Aanvullingswet natuur Omgevingswet in werking getreden. Als een aanvraag om een besluit op grond van de Wet natuurbescherming is ingediend vóór het tijdstip van inwerkingtreding van de Omgevingswet blijft op grond van artikel 2.9, eerste lid, aanhef en onder a van de Aanvullingswet natuur Omgevingswet het recht zoals dat gold onmiddellijk vóór dat tijdstip van toepassing tot het besluit op die aanvraag onherroepelijk wordt. Dat betekent dat de volledige procedure doorlopen en gevolgd moet worden conform de Wet natuurbescherming, zowel qua procedurele stappen als qua inhoudelijke toetsing en zowel qua besluitvormingsprocedure als qua bezwaar- en beroepsprocedure.

Onderhavige aanvraag is ingediend op 22 december 2023. Dat heeft tot gevolg dat in dit geval de inhoudelijke en procedurele bepalingen van de Wet natuurbescherming, zoals die golden vóór 1 januari 2024, van toepassing blijven.

Verlengen beslistermijn

Wij hebben de beslistermijn verlengd met zeven weken overeenkomstig artikel 5.1, tweede lid, Wnb.

Kennisgeving

De kennisgeving wordt gepubliceerd op de website <https://zoek.officielebekendmakingen.nl> (klik op officiële bekendmakingen).

Overige wet- en regelgeving

Wij wijzen u erop dat er mogelijk nog op grond van andere wet- en regelgeving een andere toestemming nodig is. Daarnaast geldt altijd de wettelijke zorgplicht.

Contact

Indien u vragen heeft over dit besluit, kunt u contact opnemen met het cluster Vergunningen, Toezicht en Handhaving, e-mail postbus@prvlimburg.nl of telefonisch via +31 (0)43 389 99 99.

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is digitaal verzonden aan:

- Burgemeester en Wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul;
- Geonius.

3 Bezwaar

Als dit besluit uw belang rechtstreeks raakt en u het met de inhoud van dit besluit niet eens bent, kunt u bezwaar maken. U moet dan binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is verzonden een bezwaarschrift indienen. Op deze procedure is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Het bezwaarschrift moet worden ondertekend en moet ten minste bevatten: de naam en het adres van de indiener, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht alsmede de redenen van het bezwaar (motivering). Het bezwaarschrift moet worden gericht aan: Gedeputeerde Staten van Limburg, Algehele Juridische Zaken, team Rechtsbescherming, Postbus 5700, 6202 MA Maastricht. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.limburg.nl.

Naast het indienen van uw bezwaarschrift per post is ook de elektronische weg opengesteld. U dient dan gebruik te maken van een daartoe ontwikkeld webformulier. Aan het webformulier is een DigiD-module (voor particulieren) dan wel eHerkenning-module (voor ondernemers en organisaties, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel) gekoppeld zodat u het bezwaarschrift digitaal kunt ondertekenen. Op deze wijze wordt onder andere gewaarborgd dat het elektronisch verkeer op een betrouwbare en vertrouwelijke manier plaatsvindt. De webformulieren zijn geplaatst op de website van de Provincie Limburg en te raadplegen via www.limburg.nl/loket/producten-diensten/@606/bezwaar-beslissing onder 'Hoe dient u uw bezwaar in?'.

Als u een bezwaarschrift heeft ingediend, dan kunt u tevens een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening indienen bij de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Limburg, locatie Roermond, Sector Bestuursrecht, Postbus 950, 6040 AZ Roermond. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.rechtspraak.nl.

4 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking één dag na de toezending aan de aanvrager.

5 Voorschriften

1. De ontheffing is verleend voor de periode van 1 september 2024 t/m 31 december 2026.
2. De ontheffing wordt slechts voor de in hoofdstuk 1 genoemde soorten en handelingen verleend.
3. Deze ontheffing geldt alleen voor de activiteiten die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
4. De ontheffing geldt voor het herstellen van de kademuren van de Geul in Schin op Geul, zoals opgenomen in figuur 1 van dit besluit.
5. De ontheffinghouder moet direct contact opnemen met het cluster Vergunningen, Toezicht en Handhaving, e-mail postbus@prvlimburg.nl of telefonisch via +31 (0)43 389 99 99 indien bij het uitvoeren van werkzaamheden andere beschermde soorten worden aangetroffen of andere handelingen noodzakelijk zijn als waarvoor deze ontheffing is verleend en sprake is van een overtreding van een verbodsbepaling.

6. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de activiteiten aanwezig zijn en op verzoek worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.
7. De ontheffinghouder moet de start van de werkzaamheden uiterlijk vijf werkdagen vooraf digitaal melden. U meldt digitaal via https://formulieren.limburg.nl/provincielimburg/melding_wet_natuurbescherming.
8. Met inachtneming van de voorschriften in dit besluit moeten de maatregelen uitgevoerd worden zoals beschreven in hoofdstuk 5, pagina 20-25, van het bij de aanvraag gevoegde activiteitenplan 'Natuurtoets en mitigatieplan. Kademuren te Schin op Geul', EA220008.007.R02.V1.0, 21 december 2023.
9. De maatregelen zoals opgenomen in het activiteitenplan en de voorschriften van dit besluit worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol, dat altijd op de locatie aanwezig is en waarmee het uitvoerende personeel bekend is.
10. Voor de bosbeekjuffer worden aanwezige verplantbare waterplanten in het werkgebied overgezet naar andere geschikte delen van de waterloop.
11. Voor de grote gele kwikstaart worden ter vervanging van twee vastgestelde nestlocaties vier vervangende nestkasten op geschikte locaties buiten het plangebied geplaatst.
12. Voor de ijsvogel worden ter vervanging van de nestplek die mogelijk verstoord wordt twee vervangende nestkasten geplaatst op geschikte locaties buiten het plangebied.
13. De werkzaamheden worden tussen zonsopkomst en zonsondergang uitgevoerd.
14. De werkzaamheden worden zodanig gefaseerd dat het water altijd stromend blijft binnen het plangebied.
15. Er wordt gewerkt buiten de paaiperiode van de aanwezige vissen (april t/m juni voor elrits, februari t/m mei voor beekprik en maart t/m april voor beekdonderpad), buiten de voortplantingsperiode van bosbeekjuffer (mei t/m september) en buiten de voortplantingsperiode van de bever (mei t/m augustus).
16. De blaasvaren wordt verplaatst naar een vooraf bepaalde geschikte standplaats in de omgeving.
17. Hazelwormen worden voortijdig afgevangen.
18. Voor het vangen van hazelwormen moeten strikte hygiëne maatregelen worden genomen conform het desinfectieprotocol veldwerk Ravon 2020 (www.ravon.nl).
19. De beekdonderpad, beekprik en elrits worden afgevangen bij een drooglegging van de beek of betreding van de beek en bedding met zwaar materiaal voor het egaliseren van de beekloop en de plaatsing van de fysieke scheiding en rijplaten. Dit dient dagelijks herhaald te worden bij meerdaagse activiteiten óf er moet een fysieke scheiding geplaatst worden

waardoor vissen het gebied, na afvangen, niet meer kunnen benutten als vast onderdeel van het leefgebied. Dit afvangen kan niet plaatsvinden bij watertemperaturen rond of onder het vriespunt of als deze hoog zijn. Dit dient bepaald te worden door de ecooloog. De af te vangen gebieden zijn afhankelijk van de benodigde ruimte voor de werkzaamheden.

20. Graafwerkzaamheden aan watergangen dienen in één richting te worden uitgevoerd zodoende dat vissen een uitwijkmogelijkheid hebben.
21. Als schoonsel op de kant gedeponeerd wordt blijft dit minimaal 48 uur liggen zodat eventueel nog aanwezige soorten nog terug naar het water kunnen kruipen.
22. Ontmoediging van oeverholen van de bever kan enkel plaatsvinden in de periode september t/m april. In deze periode mag er op moment van ontmoediging geen laag water in de omliggende omgeving zijn of ijsgang. Hierbij dient het volgende stappenplan aangehouden te worden.
 - 1) Dammen (indien aanwezig) verwijderen in het gebied onder ecologische begeleiding.
 - 2) Waterpeil laten zakken.
 - 3) De drooggevalen oeverholen worden voor $\frac{3}{4}$ dichtgezet met wilgenhouten stammetjes van maximaal 10 cm doorsnede.
 - 4) Dagelijkse controle van de dichtgezette oeverholen op graaf- of knaagsporen wordt uitgevoerd. Bij activiteit wordt het oeverhol weer voor $\frac{3}{4}$ dichtgezet.
 - 5) Als er gedurende twee weken geen activiteit wordt vastgesteld kan het hol na deze twee weken worden dichtgezet met grond.
 - 6) Als er na twee weken nog steeds activiteit wordt vastgesteld wordt het hol onder begeleiding van een ecooloog laag voor laag uitgegraven om de bever te laten ontsnappen. Daarna wordt het hol dichtgezet.
 - 7) Voer de werkzaamheden na het dichtzetten van het oeverhol zo snel mogelijk uit om eventuele latere kolonisatie te voorkomen.
23. De verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis wordt ongeschikt gemaakt in de periode 1 november tot half juli door een ecologisch deskundige. Als tijdens of na het ongeschikt maken toch dieren worden aangetroffen moeten de werkzaamheden worden uitgesteld totdat de dieren de huidige verblijfplaats zelfstandig hebben verlaten.
24. Er worden minimaal zes maanden voorafgaand aan het verwijderen van de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vier tijdelijke verblijfplaatsen aangeboden die voldoen aan de eisen gesteld in paragraaf 3.2 Alternatieve verblijfplaatsen aanbieden van het kennisdocument gewone dwergvleermuis, versie 1.0, juli 2017 van BIJ12.
25. Er worden tijdens de werkzaamheden vier permanente voorzieningen gerealiseerd voor de gewone dwergvleermuis die voldoen aan de eisen gesteld in paragraaf 3.2 Alternatieve verblijfplaatsen aanbieden van het kennisdocument gewone dwergvleermuis, versie 1.0, juli 2017 van BIJ12.
26. Tijdelijke vleesmuisvoorzieningen moeten minimaal één jaar blijven hangen nadat de permanente voorzieningen zijn gerealiseerd en mogen daarna alleen worden verwijderd als ze niet in gebruik zijn.

27. De werkzaamheden moeten worden uitgevoerd in afstemming met een ecologisch deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Onder een deskundige wordt verstaan:
- a. een inhoudelijke medewerker op het gebied van soorten bij een ecologisch adviesbureau of;
 - b. een persoon die beschikt over een afgeronde hbo- of universitaire opleiding met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie of;
 - c. een persoon die beschikt over een afgeronde mbo-opleiding soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten of;
 - d. een persoon die beschikt over een door ervaring opgedane gelijkwaardig niveau of;
 - e. een persoon die zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en werkzaam of aangesloten is bij een Nederlandse beschermingsorganisatie of;
 - f. een persoon die zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de monitoring en/of bescherming van soorten.
28. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren moet, minimaal acht weken voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing ingediend worden.

6 Overwegingen

Bij het nemen van het besluit op deze aanvraag hebben wij het volgende overwogen.

De Wet natuurbescherming bevat regels voor het behoud van de biologische diversiteit en de bescherming van kwetsbare dier- en plantensoorten en hun natuurlijke leefomgeving. Enerzijds is Nederland hiertoe gehouden op grond van internationale verdragen en Europese richtlijnen. De Wet natuurbescherming kent daarom beschermingsregels voor soorten die onder de Europese Vogelrichtlijn zijn beschermd in paragraaf 3.1 (Vogelrichtlijnsoorten) en voor soorten die middels de Europese Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn bescherming genieten in paragraaf 3.2 (Habitatrichtlijnsoorten). Anderzijds voorziet paragraaf 3.3 van de wet in regels voor een limitatief aantal soorten waarvan de bescherming niet internationaalrechtelijk is geregeld, maar waartoe de nationale wetgever op eigen initiatief heeft besloten (Andere soorten). Deze drie beschermingsregimes kennen elk eigen verbodsbepalingen en voorwaarden voor ontheffing van de verboden.

Deze aanvraag heeft betrekking op het beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (grote gele kwikstaart, ijsvogel), Habitatrichtlijnsoorten (gewone dwergvleermuis, bever) en Andere soorten (blaasvaren, hazelworm, bosbeekjuffer, beekdonderpad, beekprik, elrits).

Een ontheffing van de bovengenoemde verbodsbepalingen kan worden verleend als aan elk van de volgende voorwaarden, zoals opgenomen in artikel 3.3, vierde lid, Wnb respectievelijk 3.8, vijfde lid Wnb respectievelijk 3.10, tweede lid en artikel 3.8, vijfde lid, Wnb, is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- de handeling is nodig in het kader van een of meer van de in bovengenoemde artikelen genoemde belangen;
- de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende Vogelrichtlijnsoorten en er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de

populaties van de Habitatrichtlijnsoorten en Andere soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Omschrijving aanvraag

Het plangebied betreft de kademuren en de directe omgeving van het stroombed van de Geul ter plaatse van Schin op Geul, zie figuur 1 onderstaand. Het plangebied betreft de loop van de Geul vanaf Engwegen 1a tot de voetbalvelden van SV Geuldal. Tot het plangebied worden tevens drie aangrenzende percelen gerekend, te weten: het westelijk deel van het voetbalterrein van SV Geuldal (perceel A), de grasweide in de bocht van de Geul en monding van de Scheumerbeek te Schoonbron (perceel B) en de grasweide ten zuiden van Engwegen 1a (perceel C).

Ten oosten van en binnen de bebouwde kom van Schin op Geul is de beekloop een grotendeels met stapelstenen kademuren vastgelegde loop met steile oevers. Aangrenzend hieraan zijn diverse bosschages met voornamelijk (knot-) wilgen en zwarte els, veeweiden, grasweiden, bomenlanen en bebouwing van woningen en boerderijen. Ten westen van de bebouwde kom is de beekloop meer natuurlijk, met afkalvende oevers en meerdere steile oeverwanden. Deze oevers zijn deels begroeid met wilgen en zwarte els met verruigde ondergroei. De bodem van de Geul bestaat uit een wisseling van slibafzettingen van klein tot grof grind en slib. Er zijn stukken beekloop die helemaal verland zijn of waar zich kleine eilandjes in de beek vormen.

Perceel A betreft onderhouden voetbalvelden met langs de randen enkele kleine verruigde delen. Tussen de Geul en de voetbalvelden loopt een wandelpad. Perceel B betreft een momenteel agrarisch gebruikte grasweide. Aan de rand van de Geul bevindt zich opslag van zwarte els. Aan de zuidoostelijke hoek van perceel B stroomt de Scheumerbeek die met een verhoogde overloop in de Geul uitmondt. Perceel C is in gebruik als grasweide met langs de Geul opslag van wilg en zwarte els.

In het plangebied zijn op basis van het verrichte onderzoek (quickscan en nader onderzoek) de volgende beschermde soorten aanwezig:

- Blaasvaren is aanwezig tussen de stenen van de kademuren bij de brug Tolhuisstraat;
- Twee nesten van de grote gele kwikstaart en één nest van de ijsvogel;
- Eén paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis bij brug Tolhuisstraat;
- Oeverholen van bever aanwezig in en rondom plangebied;
- Hazelworm op de noordoever;
- Vissen: beekdonderpad, beekprik en elrits;
- Bosbeekjuffer.

In het plangebied vinden de volgende werkzaamheden plaats:

- Tijdelijk uitdiepen dan wel egaliseren beekbodem over de hele lengte van het plangebied;
- Ontgraven en volledig opnieuw bouwen van diverse kademuren waarbij de beek deels droog gelegd moet worden;
- Herstel van weggespoelde steenbestorting in oevers;
- Bomenkap van 22 bomen langs de Geul (zie bijlage 2);
- Herprofilering van zuidelijke oever ten noorden van de voetbalvelden (perceel A);
- Aan- en afvoer van mens en machine;
- Aanleg aan- en afvoerroutes voor bereikbaarheid van machines tot locatie waarbij struweel gerooit wordt;
- Betreding van de Geul met zware machines.

Na egaliseren van de beekbodem ten behoeve van de bereikbaarheid van de werklocaties worden de stapelmuren afgebroken om daarna weer met een nieuwe fundering te worden opgebouwd. Deze werkzaamheden kunnen alleen met machines vanuit de Geul worden uitgevoerd. Met een fysieke afscheiding (bijvoorbeeld betonblokken of ingegraven rijplaten) zal maximaal de helft van de Geul worden afgedamd en permanent bemaald worden. Het andere deel blijft watervoerend. Binnen het watervoerende deel zullen rijplaten worden neergelegd en verankerd ten behoeve van transport van en naar de werklocaties.

Figuur 1: het plangebied

Geen andere bevredigende oplossing

De werkzaamheden in het plangebied zijn uit de aard der zaak volledig locatiegebonden en daarmee niet elders uit te voeren. Het niet herstellen van de beschadigde kademuren is vanuit veiligheidsoverwegingen geen optie. Er wordt gefaseerd gewerkt en onder ecologische begeleiding. Voor een duurzame oplossing is het noodzakelijk dat het fundament van de kademuur hersteld wordt. Dit gebeurt door het uitgraven en vervangen hiervan. Voor een juiste hechting, droging en levensduur van de nieuw aan te brengen fundamenteën is het noodzakelijk dat dit in een droog milieu gebeurt. Het doden van vissen wordt zoveel mogelijk voorkomen door ze af te vangen voor de start van de werkzaamheden en op een geschikt locatie bovenstrooms weer uit te zetten. De verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels die komen te vervallen worden voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt en er wordt een veelvoud aan alternatieven aangeboden. De aanwezige blaasvaren wordt voorafgaand aan de werkzaamheden verplaatst. Hazelwormen worden voortijdig

afgevangen. In het plangebied aanwezige verblijfplaatsen van de bever worden voorafgaand aan de werkzaamheden ontmoedigd zodat geen dieren gedood worden. Voor de bosbeekjuffer worden aanwezige verplantbare waterplanten in het werkgebied overgezet naar andere geschikte delen van de waterloop. Door de gekozen inrichting, planning en werkwijze wordt schade aan de grote gele kwikstaart, ijsvogel, bever, gewone dwergvleermuis, blaasvaren, hazelworm, bosbeekjuffer, beekdonderpad, beekprik en elrits zoveel mogelijk voorkomen.

Voor de handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, bestaat geen andere bevredigende oplossing.

Belang

De ontheffing is aangevraagd op basis van het volgende belang:

- In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid (voor wat betreft de Vogelrichtlijnsoorten);
- In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (voor wat betreft de Habitatrichtlijnsoorten);
- In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (voor wat betreft de Andere soorten).

Het extreme hoogwater van juli 2021 heeft in Limburg langs de stroomdalen van (onder andere) de Geul veel schade aangericht. Een onverwacht hoge piek in de afvoer heeft ervoor gezorgd dat de Geul en de daarop aansluitende aftakkingen buiten hun oevers traden. Door de kracht van het water is veel schade aan mens en materiaal toegebracht. Schade bestaat (onder andere) uit beschadigde kademuren. Deze kademuren zijn geplaatst om de Geul te geleiden op plekken waar een vrij meanderende beek niet wenselijk is zoals bijvoorbeeld bij dorps- en stadskernen. Het niet onderhouden en herstellen van deze schade zou uiteindelijk ertoe leiden dat de beek zich vrij kan bewegen waarmee het door erosie alles op zijn pad zal meespoelen. Het in stand houden van deze kademuren is daarom essentieel om de volksgezondheid en veiligheid van de omwonenden binnen het stroomdal van de Geul te kunnen garanderen. Dit belang weegt in dit geval zwaarder dan het ecologische belang.

Staat van instandhouding

Grote gele kwikstraat

Op de site van Sovon is aangegeven dat de staat van instandhouding van de grote gele kwikstaart gunstig is. Zuid-Limburg is één van de kerngebieden waar deze soort tot broeden komt. Schommelingen in aantallen worden met name veroorzaakt door een afwisseling van strenge en minder strenge winters. Er wordt gewerkt onder ecologische begeleiding en buiten de kwetsbare periode, waardoor het doden en verwonden voorkomen wordt. Voor de twee vernielde nesten wordt een veelvoud aan alternatieven aangeboden. De handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de grote gele kwikstaart.

Ijsvogel

Ook de staat van instandhouding van de ijsvogel is gunstig (Sovon). Er wordt gewerkt onder ecologische begeleiding en buiten de kwetsbare periode, waardoor het doden en verwonden

voorkomen wordt. Voor het vernielde nest wordt een veelvoud aan alternatieven aangeboden. De handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de ijsvogel.

Bever

De bever in Limburg heeft een gunstige staat van instandhouding. Door de gekozen werkwijze in het plangebied zal deze zowel op korte als lange termijn niet verslechteren. Weliswaar zullen mogelijk enkele verblijfplaatsen tijdelijk buiten gebruik raken, maar in de directe omgeving zijn ruimschoots alternatieve locaties voor verblijfplaatsen voorhanden. Er wordt bovendien gewerkt onder ecologische begeleiding en buiten de kwetsbare periode. Na de werkzaamheden wordt het leefgebied hersteld. Met de handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, wordt dan ook geen afbreuk gedaan aan het streven de populatie van de bever in het natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en wordt in het hele land aangetroffen. De gewone dwergvleermuis komt vooral voor in de bebouwde omgeving, zowel in het stedelijke gebied als op het platteland (Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, BIJ12 versie 2017). De staat van instandhouding wordt op landelijke niveau door de Zoogdiervereniging (2018) als onbekend aangemerkt. Er worden voldoende alternatieve tijdelijke en permanente verblijfsvoorzieningen in de directe omgeving aangeboden die voldoen aan de eisen die de soort stelt aan een verblijfplaats. Het leefgebied wijzigt niet en er worden geen essentiële vliegroutes aangetast. Met de handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, wordt dan ook geen afbreuk gedaan aan het streven de populatie van de gewone dwergvleermuis in het natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Hazelworm

De hazelworm heeft in de Rode Lijst de status: 'thans niet bedreigd'. Kerngebieden zijn de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug en Zuid-Limburg (Ravon). Hazelwormen worden voortijdig afgevangen, zodat doden en verwonden voorkomen wordt. Met de handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, wordt dan ook geen afbreuk gedaan aan het streven de populatie van de hazelworm in het natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beekprik

Als gevolg van de droge jaren tussen 2018 en 2022, waarbij diverse beken (met beekprikpopulaties) geheel of gedeeltelijk zijn opgedroogd, is de beekprik in Limburg (sterk) achteruit gegaan. De populatie in de Geul heeft echter niet te leiden gehad van de droogte: de Geul is voortdurend watervoerend gebleven. Door de voorgenomen werkzaamheden zal de staat van instandhouding niet worden aangetast. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden aanwezige beekprikken immers weggevangen en verplaatst en na afloop van de werkzaamheden wordt het leefgebied hersteld. Bovendien wordt buiten het voortplantingsseizoen gewerkt. Met de handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, wordt dan ook geen afbreuk gedaan aan het streven de populatie van de beekprik in het natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beekdonderpad en elrits

De natuurlijke verspreiding van beekdonderpad en elrits is in Nederland vrijwel beperkt tot Limburg. In Limburg vormt het stroomgebied van de Geul hét bolwerk van genoemde soorten. In de Geul zijn florerende populaties van beekdonderpad en elrits aanwezig. De voorgenomen werkzaamheden